Бр. 127. У Новом Саду, у суботу 9. (22. јуна) 1912. Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потура.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте ових ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потура.

Лист српске народне радикалне странке. Издање „Рада“ дион. друштва у Руми.

„Исправни“.

II.

Ми смо у своме првом чланку изнели, каквим се лукавством послужио „антирадикални“ табор, да нашкоди угледу српске народне радикалне странке. *Лаж, клевета, ружна подметања* била су а и данас јесу средства у њиховим рукама у борби против српске радикалне странке. Они знају за Макијавелија, који је рекао: „Цел о свештава средство“, и држали су се тога начела. Али су они чак и то Макијавелијево начело окренули тумбе, јер Макијавели није ни помишљао на то, да одобри употребу сваког, *па ма и ружног средства, у борби против синова и стихија сопственога народа*, **него против народних непријатеља, који угрожавају опстанак и будућност народа и државе!** Оно што су антирадикали до сада радили и што и сада раде, то се не може довести у склад ни са учењем најпокваренијe политичке школе то је нешто, што је сасвим странo иоле културноме човеку, то је једно беспримерно дивљаштво, које је јединствено и стоји сасвим усамљено у историји политичке странчке борбе.

Но сва поквареност њихове борбе против радикалне странке може се по заслузи ценити тек онда, када се у обзир узму дела њихових људи, која су управо најцрње стране у историји оних установа, којима су ти људи руковали и управљали. Ако на њихов рад бацимо само ма и летимичан поглед, видимо *крајњи трулеж, поквареност, ужас и напослетку срамну пропаст* и то не само пропаст њихову, *него и оне установе, која је њиховоме руковођењу поверена била*, на коју су у својој крајњој заслепљености стекли монопол и за коју су и пред Богом и пред људима примили сву одговорност.

Чудновата, врло чудновата појава, да су у исти скоро мах, када су почели радикалну странку најгоре нападати, знали, да имају за вратом такову афеpу, која је ужасно велика по невољаству оних људи, који су у њу умешани и судбоносна по све оне, који су ступили у везу са браниковачко-подрепашким идолима и вођама! И нису се бојали, да ћемо им ми лупити о главу њихову афеpу, јер су знали, или су можда инстинктивно осећали, *да људи радикалне странке нису способни изнашати афере, када је то изнашање скопчано са чашћу и опстанком силних српских породица и са кредитом српских новчаних привредних установа.* И у исти мах, када су они радикалну странку у целости нападали на најбестиднији начин, служећи се најодвратнијим лажима и подвалама, радикална је странка о њиховим страшним гресима ћутала, *јер је у интересу многих и многих српских породица морала ћутати* и одбијајући клевете, она је угушила у себи срдбу и узвисила се изнад ситних обзира. И хвалимо Бога, што смо имали толико јачине душе и срца, те смо мирно отрпели и најгровније клевете а нисмо се њихове страшне афере ни дотакли, јер је та афера и тако потамнила силне српске породице материјално а много и морално, пак би се они данас бранили тиме, *да смо ми својим нападајима и у опће изнашањем тих ствари изазвали пропаст и дотичних установа и многих српских породица.* Овако се немају чим бранити и нека сами одговарају за своја дела и оним силним упропашћеним српским породицама и својој савести.

„Браник“ је имао свога идола *Лазу Милошевог.* Он је био а највећи српски родољуб и први српски финансијер и највећи организатор привредних установа и — да се нису бојали, да не им Полит замерити — рекли би били, да је Лаза Милошев најпаметнији Србин и с ове и с оне стране Саве и Дунава. А по себи се разуме, да је све поштење, сву „исправност“ и овога и онога света у себи усредсредио. Он је био прави вођа њихов, јер је он равнајући новчаним заводима био вазда у прилици, да својом „великом рутином“ финансира и њихова политичка подузећа, у првоме реду њихов „Браник“. Та ко је ма само и један поглед бацио на „Браниковy“ биланcију, морао је видети, да је лист пасиван и да ту пасиву покрива штампарија „Браникова“, коју је „хранио и од зла бранио“ Лаза Милошев врло знатним поруџбинама за Централни Кредитни Завод, а и за све мање заводе, који су стојали у ужим или најужим везама са Централом. Када се „Браник“ хтео позвати на какав велики ауторитет у национално-економској и финансијској струци, он је исписао само једно име: *Лаза Милошев*! И видите, баш онда, када је „Браник“ најгадније и најбешње клеветао радикалну странку, када је писао о радикалном саборском одбору, где су седели први људи радикалне странке, да је радикални саборски одбор једна банда, лоповско друштво и т. д., баш у то доба добила је радикална странка у руке **писмене доказе,** на темељу којих је она могла њиховог вођу и идола, њиховог првог човека *Лазу Милошевог отпратити дати, и то у року од 24 сахата, на ону страну браве, и то: због несавесног руковања повереног му туђег имања, због преваре и фалзификације докумената!*

Позната је судбина „*Српског Трговачког Удружења*“! Творац и управитељ му је био Лаза Милошев, „први српски финансијер“. У то удружење увучено је на темељу *солидарне одговорности* много, врло много српских трговаца, који данас горко оплакују своју несрећну судбину, која их је довела у везу са „првим српским финансијалним стручњаком“. Ту је био увучен велики део трговаца не само из Бачке, Баната и Срема, него и из Хрватске, па чак из Босне и Херцеговине. И то је „Српско Трговачко Удружење“ за 3—4 године дана тако пропало, да је не само изгубљен сав основни капитал, него су његови несрећни чланови увучени са преко 400.000 круна за дугове тога Удружења, којим је радио први српски финансијски стручњак Лаза Милошев! И овај је човек дотерао својим несавесним руковањем Трговачко Удружење до — конкурса. Али чега је све било, пре но што је наступео овај страшни — крах. То није могло наступети од једаред. *Колико је несавесности, колико неваљалства и колико је злоупотреба учињено од стране „Браниковог“ идола, управитеља, председника и душе Трговачког Удружења!* Он је знао, да послови не иду добро. Он је знао и **морао** знати, да је Трговачко Удружење већ прве године имало губитака, па није учинио оно што заповеда закон и што му је морала заповедати и његова савест, да ју је имао. Он није сазвао главну скупштину друштва, да је обавести о правоме стању друштва; он није учинио предлог безавленим акционарима и члановима кредитне заједнице, да се с обзиром на претрпљене губитке обустави даљи рад и ликвидира, па да људе спасе од великих губитака и материјалне пропасти, не, он није учинио, што би сваки *поштен* човек учинио, он је наставио „рад“, а да би га могао наставити, морао је лагати, варати и морао је фалзификовати и књиге и биланcије Трговачког Удружења, јер да то није урадио био, био би се скрхао још пре више година. Да би одгодио своју пропаст, он је довео до пропасти силне српске трговачке куће, многобројне Србе и њихове породице. *Држимо, да криминалистичка пракса нема много таквих типова, који су са толико несавесности упропашћивали толики број људи, само да одгоде свој пад и своју пропаст.* То није проста лакомисленост, то је крајње неваљалство и поквареност душе и срца!

Да! Лаза Милошев председник Српског Трговачког Удружења *морао* је фалзификовати биланcију друштвену и грозно варати, годинама варати оне, који су му слепо веровали, јер га је његов „Браник“ приказао у светлости узор човека и капацитета на финансијском пољу!

Када је већ видео, да му је пад неизбежан, писао је он 24. децембра 1910. године једноме члану управе Т. Удружења ово:

„... биланcија заводска за годину 1907. била је „погрешно“ састављена, *јер као што се са две-три ставке доказати може није те године требало бити исказано 26,893 кр. 40 ф.* **чисте добити, него на против бар 50—60.000 круна губитка!**“

Дакле — пише Лаза Милошев — *само са две-три ставке* се може доказати, да је било не преко 26.000 круна чисте добити, него 50—60.000 круна губитка.

А где ли су му оне друге ставке, које није смео да узме у обзир! Затим наставља овако: „Тако је међу потраживањима фигурисала „Стела“ са 18.000 круна, а требала је бити уврштена *међу веровнике.* Због „погрешног“ књижења заводских акцепата, који су на крају те године износили око 42.000 круна, — према рачуну робе исказана је та свота као **добитак,** док је међутим требала бити исказана као **пасива** са рачуном акцепата“.

Даље: „Због несавесног инвентарисања дужника удружења били су исти у тој биланcији *са 17.000 круна више исказани, него што их је фактично било*“.

И видите ту биланcију, у којој су дугови на хиљаде и хиљаде исказани као актива, у којој су исказани као дужница особе које и не постоје, ту биланcију *потписао је и издао први српски финансијер Лаза Милошев са једином могућом намером,* **да превари и оштети много стотина српских трговаца и српских породица!**

И пошто је све то лепо исписао, почео га је страх обузимати, јер на крају писма каже ово: „По трговачком закону и Ви одговарате по §. 200. за сваку штету која из **неисправне** биланcије потиче, то је ова управа у данашњој седници својој решила, да и Вас позове, да и Ви поднесете жртве, које су неизбежне, **да не би морала наступити законита одговорност, која може имати** *по неке чланове* **судбоносне** *последице!*“

Ту се дакле већ види, да се „господин први српски финансијер“ Лаза Милошев већ осећао с једном ногом у затвору, јер предвиђа **„судбоносне последице“.**

Да се запитамо, да ли је могуће, да те фалзификације имају свој узрок само у незмотрености, у непажњи, или незнању Лазе Милошевог. Не! То није могуће! То је искључено, јер не може бити, да један човек, *који је век провео у књиговођској струци, који је дуго година стојао на челу једног великог новчаног завода,*

коме је књиговођски посао струка, од које он живи, — **да Лаза Милошев онда, када је на ту скроз фалсификовану биланс**ију **ударио своју сигнатуру, није био на чисто с тим,** *да он издаје један фалсификат, да он чини једну од најстрашнијих превара, да он упропашћује силне српске породице!* **Он је то знао, јер се по њему види, како се у њему појављује** *свест о учињеном злочину.* **Он с предумишљајем чини нове злочине, да би ма само за време претрпео стање; он и даље уништује невине егзистенције само да би могао своју главу за који дан, за коју недељу, месец или годину да спасе! И у томе се огледа права злочиначка природа, која ће упропастити стотине и хиљаде људи својега спасе ради!**

И, видите, радикална странка имаде већ од скоро три године ове писмене доказе у својим рукама о страшним злочинима онога, који је стојао на челу оних, који нас најбестидније клеветају и безразложно нападају. Са тима доказима у руци трпели смо мирно нападаје органа онога човека, који је већ у то доба био морална пропалица. А трпели смо и ћутали не њега ради, јер тај није заслужио обзира, *него оних невиних и безазлених људи ради, који су добронамерно упали у његове вигове, и које бисмо ми невине људе увукли били у највећу моралну и материјалну пропаст с њиме, са првим српским финансијером Лазом Милошевим заједно!*

Наше родољубље, наша љубав према ближњима дала нам је ту велику душевну снагу, да смо могли мирно отрпети силне безразложне увреде наших махнитих противника. А и сад смо само због тога проговорили, јер наша открића не могу никоме више шкодити, па ни самоме Лази Милошевом, који је, као што Максим Горки такове типове назива, само: *„бивши човек“.*

У даљем чланку продужићемо приказивање својих „исправних“ противника.

Подела Мађедоније — Србија и Бугарска.

По Бугарској одржавају се скупштине ради протеста против поделе Мађедоније. Неки бугарски листови, који имају везе са краљевским двором, тврде, да је приликом последњег боравка „цара“ Фердинанда и краља Николе у Бечу утврђен споразум, по коме ће се Мађедонија и Стара Србија овако поделити: Земљу између Пећи, Битоља и Острова са запада и реке Струме с истока заједно са Солуном и Новопазарским Санџаком заузеће Аустрија; земљу од Струме до Марице заједно са Једренима заузеће Бугарска; земљу између Марице и Црнога Мора заузела би Русија, а Цариград би остао самоуправна варош под заштитом европских великих сила. Земља од Битоља на запад до Јадранског Мора остала би независна арбанашка краљевина, у којој би за краља постављен био један немачки принц. Према томе Србија и Црна Гора добиле би шипак. Бугарима није по вољи овака подела, јер би већина Бугара потпала под Аустрију. Младотурски лист тврди, да се Срби и Бугари не могу споразумети око поделе Мађедоније, јер би тај споразум пречио Аустрији, да продре до Солуна, а краљ Фердинанд не жели да изазове непријатељство у Бечу, јер зна, да ће Аустрија пре или после бити сусед његовој земљи. На то бугарски лист „Реч“ одговара, да Аустрија неће моћи прогутати увеличану Србију и неће постати сусед Бугарске. Бугари засада не желе да деле Мађедонију, него траже уважање реда. Аустрија може да постане сусетка Бугарске после свршетка света. Бугарска и Србија све се већма приближују, па ће се и споразумети.

Догађаји у Угарској

Министар-председник Лукач био је јуче код краља у аудијенцији. Кажу да је известио краља о текућим пословима. Но био је код краља у аудијенцији и министар домобранства Хазаји. О овој аудијенцији и сувише много уверавају „текуће ствари“, „ништа важно“ и т. д. — И баш зато нико не верује, да се не ради на најкрупнијим стварима.

* * *

Јуче је била пред саборницом мала промена Сад је војени кордон био иза полицијског кордона.

Јуст је дошао са опозиционим посланицима пред кордон. Нису га пустили. Он је протестовао. За њим и гроф Михаљи. Један посланик, који је стојао позади, питао је: — Шта је? Зар ме ови ниткови опет не пуштају унутра? — Полицијски комесар је питао: — А ко је то казао? — Посланик Ајтнер рече: Ја сам казао. И понављам да сте ниткови. — Полицијски комесар рече: Ви злоупотребљујете ваше право. — Посланик Хусар је рекао ово: — Ви полиција стојите овде и задржавате посланике да не уђу у сабор, а лопове и убице, хватају вам железнички носачи! Јуст је отишао после са друговима, а целим путем пратила их је велика гомила света и викаше: Живели!

* * *

Опозициони посланици, 117 издали су проглас на бираче. Проглас почиње са речима: Грађани, Ви сте нас послали у сабор... и онда се проглас тужи против незаконитости које су почињене. Погажен је закон, а посланицима преče војска и жандари да уђу у саборницу. Проглас жестоко напада министра председника Лукача, који се хвалио да је дошао да донесе мир. Проглас се свршује с речима: Милијони становника Угарске нека придруже свој глас нашем гласу. Гњев народа нека казни оне, који су дирнули у слободу народа.

После нападаја на Цувија.

Љубљанском листу „Словенски Народ“ јавили су из Загреба, да је већи део ухапшених ђака пуштен на слободу. У затвору су остала још десеторица, махом гимназисте. Но говори се, да ће и ови бити пуштени, осим 14-годишњег Цвијића и Најдхарда. Њих ће задржати у затвору, јер се истрагом испоставило да су њих двојица сакрила у тушканском парку неку лимену кутију, коју је Јукић напунио праскавим средствима и дао им да је сакрију. Полиција је ту кутију и нашла у деблу једне врбе у тушканском парку. — У Далмацији се пак, како јављају из Задра, непрестано воде истраге против ђака на вишим и средњим школама Како полиција хапси све без обзира, многи су ђаци покушали да пребегну у Црну Гору али их нису пустили преко границе. Многи се тада склонили у Италију.

„Србобран“ и подрепаши.

„Србобран“ одговара на Муладинов чланак у подрепашком листу, у коме је подметнуо радикалима, да ће због синодалног штатута подићи револуцију. Види се, да је у свему постао Јотин наследник. „Србобран“ пак поручује Муладину и подрепашима, да их неће сматрати за родољубе само зато, што се боре против радикала. Напротив „Србобран“ сматра подрепаше за издајице народних права, јер у свом листу пишу, да Србима не треба опште бирачко право, а у новосадском варошком представништву изгласали су поверење Тиси и Лукачу, а зна се, да је Тиса најодлучнији противник општег бирачког права. На Муладинову тврдњу, да само сабор има права да се бори против синодалног штатута, „Србобран“ одговара, да то не стоји. Саборски је одбор већ двапут тражио сазив сабора, али подрепаши, који су радили да буду изабрати за посланике у угарском сабору, Зака, Дунђерски и слични, нису позвали те посланике, да се заузму код владе за сазив сабора, а ни у своме листу нису у том правцу писали, као да их се то и не тиче. Разуме се, Муладин само зато признаје право сабору да устане против синодалног штатута, јев зна, да га влада неће да сазове. Измећари угарске владе, њених жупана, солгабирова и натароша не смеју друкчије.

Исправка.

У јучерашњем броју међу кратким вестима стоји, да аустријски ратни министри врше своја вежбања поред српске обале, а треба да стоји: *монитори.*

Брзојави „Застави“.

Стигли 22. јуна.

Мунговски сабор. Насиља.

Будимпешта. И данас је војска и полиција задржало опозиционе посланике да уђу у сабор. Јуст, Шаги и гроф Карољи протестовали против насиља и безакоња. У сабору сами мунгови. Сви предлози примљени једногласно, па и градња железнице од Огулина до Книна. Имунитетни одбор предложио, да се посланик Ковач изда суду због пуцања на Тису.

Бомбе у Лисабону.

Лисабон. Штрајкачи демонстријају. Многи су ухапшени. У вече се на тргу Дон-Педра распрсле три бомбе. Коњица је пуцала Један је убијен и више њих рањено. Од бомбе многи убијени и рањени, међу њима више полицаја. Кад је сенатор Коста изишао из саборнице, напали су га а он је пуцао из револвера. Војска посела улице.

Двобој.

Будимпешта. Између посланика Руднанског и Смречењија био двобој. Двапут се пуцало из пиштоља. Нико није рањен. Противници се нису измирили.

Одговорни уредник

Мита Клицин.

Са житне пијаце у Б-Пешти.

У трговини са готовом робом биле су ове цене: пшеница потиска К 23·85—24·60, банатска К 23·85—24·45, бачка К 23·85—24·50, раж К 21·40 до 22, јечам за пићу К 20·60—21·10, зоб К 21·50—22·60, кукуруз К 17·70 до 18. У трговини на рок прављени су оваки закључци: пшеница за октобар К 23·18, за април К 23·70, раж за октобар К 19·38, зоб за октобар К 18·60, кукуруз за јули К 17·82, за август К 17·94, за мај К 14·96, репица август К 36·10.

СРПСКОЈ ШТАМПАРИЈИ

Др. СВ. МИЛЕТИЋА

ПОТРЕБНА СУ ДВА

ШЕГРТА

јавити се у писарници. 970 1-1

Вина на продају!!!

Имадем 120 хекти, вина добра бела и шилера које продајем од 50 литара па на више.

Милан Јовановић - Вакин

967 **Нови Сад,** Пејићева ул. 35.

1-3 **Пробе не шиљем ником.**

ЗА СВОЈ БИРТ који постоји дуго година у Панчеву на великој пијаци, потребујем бирташа за под рачун, који треба да зна више језика. Зарада добра и егзистенција сигурна. За услове обратити се потписаном. 971 1-2 **Миша Крчединац** **бирташ, Панчево.**

КУЋА која постоји у **Сомбору** (I. фрталь селенча) на ћошку у којој од старине постоји шпецерајска радња са гостионицом. Кућа је од тврдог материјала зидана, поред ње једна мања кућа са пекарницом Обе куће продају се заједно са инвентаром и са правом за точење пића за адресу упитати у 968 1 6 **Администрацији „Заставе“.**

УДОВИЦА

без деце, тражи место за домаћицу. За адресу обратити се на **ЈЕЛЕНА КАЋАНСКА, Нови Сад,** јазавачка ул. 11. 969 1-2

За своју ћурчијску радњу

потребујем способног

КРОЈАЧКОГ РАДЕНИКА

за плишане јакне односно (палетос). **Мита Грујић,** Нови Сад Ћурчијска улица бр. 25. 973 1-3

ОПАНЧАРИ! Кои су вредни и кои хоће, МНОГО НОВАЦА зарадити, нека дођу код: **Краус Петера млађег,** у **Вршац**. код којег могу дневно 5—7 круна зарадити. Плаћа за опанке **повишену цену** № 1. 48 пот., № 2. 44 пот., № 3. 40. пот., № 4. 36 пот., по пару. Сваки раденик у стању је 15 пари дневно направити. Раденик кои најлепше ради, добива још 4 потуре по пару више. Рефлектирам на сталне раденике кои ће лети и зими код мене остати. Они раденици кои код мене радећи проведе 12 година, добивају по нарочитом споразуму **пензију.** 966 1—2

ХОТЕЛ

на продају, или

ЗА ИЗДАВАЊЕ!

У лепој вароши јужне Угарске постоји леп хотел са 12 новонамештених путничких соба, са великом и малом салом за госте, велика и лепа башта са два нова велика салетла, три велике штале, лепо и велико двориште са свим осталим потребним принадлежностима. Све ново и лепо удешено.

Радња добро иде, што се може сваки кога буде интересовало из књига уверити, а кад би дошла у руке добром и печеном хотелијеру још би боље радила. Због слабости здравља и породичних околности продајем, а по нарочитом споразуму и издајем под најам.

Закупни уговор траје пет и по година.

За адресу обратити се на **администрацију „ЗАСТАВЕ“.**

946. 1—3

Електрична штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду